

Ямчук М. Р.

студент 5-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВОСТІ ПРИНЦИПУ ОПЕРАТИВНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Адвокатська діяльність мабуть є однією із складних юридичних професій, тому що великий масив інформації і також різноманітний склад клієнтів, яким потрібна юридична допомога адвоката. Якщо прокурору потрібно лише довести винуватість особи, то адвокату потрібно довести не лише не винуватість свого клієнта, але й показати помилки і прогалини у роботі прокурора по даному провадженню. Якщо судді потрібно винести одне із видів судових рішень, то адвокату потрібно довести правоту свого клієнта, виявити прогалини у свого процесуального противника, для винесення позитивного рішення для клієнта, але і забезпечення виконання даного рішення відповідними державними органами. Якщо прокурор представляє лише процесуальну зацікавленість у справі, то у адвоката є ще й матеріальна зацікавленість його клієнта у розгляді даного провадження. Але поряд з тим робота адвоката також і цікава.

Сучасний адвокат повинен не лише добре знати законодавство, але він також повинен добре володіти тактикою, стратегією, тактичними прийомами і звісно ж знати тактичні принципи. В літературі є багато тактичних принципів, але основні із них: «а) законність - безумовна відповідність засобів і методів діяльності приписам закону, які забезпечують процесуальні гарантії громадянам; б) етичність - неприпустимість застосування засобів та дій, які принижують честь і гідність громадян, загрожують їхньому життю й здоров'ю; в) науковість - відповідність тактичних прийомів і рекомендацій сучасному рівню розвитку науки; г) плановірність - послідовна реалізація планових засад, які забезпечують доцільність діяльності по збиранню, дослідженню та використанню доказової інформації; д) взаємодія - узгодження діяльності відповідних органів та осіб, які забезпечують компетентне й ефективне застосування тактичних прийомів для досягнення реальних результатів;» (Поняття та класифікація тактичного прийому. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://goo.gl/EgQglT>)

Але якщо ці тактичні принципи застосовувати без таких важливих додаткових тактичних принципів як раптовість, секретність, оперативність, то ефективність такого застосування буде мінімальною і нічого позитивного вони не дадуть. Отож ми перейшли до одного із додаткових тактичних принципів, як оперативність. Кравчук В. М у своїй книзі «Стратегія і тактика цивільного процесу» дає наступну характеристику «Суть. Діяти таким чином, щоб інша сторона не мала часу для правильного, продуманого реагування. ... Оперативність досягається: 1) обранням найкращого моменту для вчинення дії. Найкращий момент настає тоді, коли противник не готовий відреагувати на ваші дії. ... 2) швидким реагуванням на дії супротивника. Кожна дія противника повинна розглядатися не сама по собі, а як частина його стратегії. Тому й оцінювати її потрібно системно, тобто, у сукупності з усіма іншими факторами. ... 3) вжиттям контрзаходів. Є два види контрзаходів. Перші застосовуються у відповідь на вчинені противником дії. Їх мета - усунути негативні наслідки. ... Можливі контрзаходи: оскарження ухвали; клопотання про зміну обраного засобу. Другий вид контрзаходів - превентивні дії, тобто усунення

небезпеки від того чи іншого ймовірного тактичного прийому противника до його застосування. Такі дії значно ефективніші, ніж перші. ... Оперативність - це не лише швидкість застосування тактичного прийому, але і його своєчасність. Оскільки обстановка в процесі змінюється і та сторона, яка здатна швидше пристосуватися до цих змін, звернути їх на свої користь, отримує перевагу.» (Стратегія І тактика цивільного процесу Кравчук В. М. - Електронний ресурс. Режим доступу: <http://goo.gl/WGQNLH>)

З характеристики Кравчука В. М. можна вивести наступні особливості або характерні риси даного принципу. По-перше - моментальність, тобто створює умови відсутності часу у противника, для адекватної і правильної відповіді, що підвищує шанси на виведення противника із рівноваги і відповідно позитивне вирішення спору на користь клієнта. Другою особливістю є різноманітність способів застосування. Тобто одна із сторін, має декілька шляхів, для застосування даного принципу і досягнення потрібного результату.

Але не лише в літературі згадується принцип оперативності, але і в правилах адвокатської етики 2012 року в статті 17 частині 4 про добросовісність і компетентність згадується про принцип оперативності в контексті оперативності при виконання доручення адвокатом. «Адвокат не повинен приймати доручення на надання правової допомоги, досконалість, ретельність підготовки, оперативність при виконанні доручення, окрім випадків, коли відмова від прийняття доручення в конкретній ситуації може призвести до суттєвого порушення прав та законних інтересів клієнта, ...». На мою думку, принцип оперативності має ще таку особливість як універсальність, адже по суті, даний принцип застосовується не лише в юридичній професії, але також і в інших сферах суспільного життя. Але цей принцип універсальний для адвоката, тому що його можна застосовувати в усіх видах процесу: цивільний, господарський, адміністративний і також у кримінальному в залежності від специфіки справи. І ще одною особливістю чи характерною ознакою можна виділити функціональність застосування, що проявляється в ефективності застосування основних тактичних принципів, для досягнення поставленої мети.

Отже, дослідивши принцип оперативності, можна визначити його певні особливості. 1 - моментальність у використанні, 2 - різноманітність способів застосування даного принципу, 3 - універсальність, яка проявляється в можливості застосування його у всіх процесах, в тому числі цивільному і в декількох інстанціях, в першій інстанції і апеляційній інстанції, в касаційній і в розгляді справи у ВСУ даний принцип майже не використовується. Принцип оперативності відіграє важливу роль для адвоката, як представника в цивільному процесі, адже як адвокат застосує принцип оперативності з основними тактичними принципами, залежить і подальша тактика і досягнення поставленої мети, яку він має досягнути.

Якщо адвокат буде просто знати але не використовувати тактичні принципи, а особливо додаткових тактичних принципів раптовості, секретності і особливо оперативності, то він не зможе досягнути поставленої клієнтом мети і мети захисту порушених прав клієнта, що може негативно відобразитися на матеріальному становищі клієнта і буде проявом не професійності і компетентності адвоката.